

Ez igaz is. A nyilasok azonban a sztrájknak hátat fordítottak, mivel nem az ő elképzeléseik szerint alakult. Sok becsületes baloldali munkás a tőkével, sőt a rendszerrel való szembenállását fejezte ki a sztrájk támogatásával.

A KMP a 20-as évek végéig és a gazdasági világválság éveiben szervezetileg is, tömegbefolyását tekintve is erős volt. A bányász szakszervezetben ugyancsak a KMP befolyása érvényesült. Hogy a háború időszaka alatt szervezett felépítés mégsem következett be, annak az is oka volt, hogy a Tanácsköztársaság vörös katonái, a direktórium vezetők, a KMP tagjai, a munkásszervezetek aktivistái, a sztrájkokban résztvevő munkások, a háború alatt a katonaságnál és a termelőmunkában is rendkívül szigorú ellenőrzés alatt álltak. A megfigyelés, a bosszúon alapuló kényszer, a katonai felderítés béklyóba verte a tiltakozó munkásokat. A statárium, az üzemekben működő katonai parancsnokságok tevékenysége, a bevonultatástól, az elzárástól való félelem csírájában folytott el minden nyílt megmozdulást. Ugyanakkor a munkásság, ahol tehetett, gátolta a háborús termelést, a gépek elhurcolását, az ország kifosztását.

SZOMSZÉD IMRE

Nógrád megye első szabad községe

Napjainkban minden község és város készül felszabadulásának 25. évfordulójára. Ezzel együtt készülünk a megyei ünnepekre is, ahol felidézünk a negyedévszázaddal ezelőtti eseményeket, harcokat, a megye felszabadulásának körülményeit és értékeljük a megtett utat. Mindannyian azt szeretnénk, ha ünnepeink méltónak bizonyulnának a nagy napokhoz.

Érdekes vita tárgya körünkben, hogy melyik község szabadult fel megyénkben elsőnek; Erdőtarcsa vagy Szirák. Ugyanis arról van szó, hogy éveken át úgy tudtuk és a megyei lapunk is arról tájékoztatott, hogy Erdőtarcsa szabadult fel elsőként. Most azonban több, egybehangzó forrásanyag mást bizonyít. Vizsgáljuk meg tehát a két község felszabadulásának a körülményeit.

A Nógrád megye felszabadításáért indított támadást a 2. Ukrán Front csapatai december 5-én 45 perces tüzérségi tűz előkészítés után 10 óra 15 perckor kezdték meg. Ezzel a két község felszabadításáért is megindult a küzdelem. A fő csapat Sumilov vezérezredes parancsnoksága alatt a 7. gárdahadsereg mérte Hatvan-Vanyarc-Legénd és Ipolyszög térségében.

A fő csapással szemben a 6. német hadsereg egységei védekeztek. A német hadvezetés mindent megtett, hogy útját állja a szovjet támadásnak.

A megye határát a szovjet csapatok Erdőtarcsa közelében lépték át. A támadást azonban – melyben a 6. gárda harcokszó hadsereg egységei vettek részt – Erdőtarcsa déli részén a német védelem megállította. A német egységek Erdőtarcsát és térségét erős páncélos és tüzérségi fegyverekkel védték, és ez tette lehetővé számukra, hogy néhány órával még tovább maradhattak a községben.

Erdőtarcsától keletre a 14. gárda motorkerékpáros zászlóalja folytatta a támadást, mely jobb szárnyával Egyházasdengeleg észak-nyugati felére támaszkodva tört előre.

Ez az egység feladatát a harcarancsnak megfelelően teljesítette és 5-én 16 óra 30 perckor felszabadította Szirákot. Szirák volt tehát az első Nógrád megyei község, mely felszabadult a német és magyar fasiszták elnyomása alól.

A szovjet egységek ugyanebben az időben heves küzdelmet vívtak Erdőtarcsa és Verseg térségében. A német védelem egységei nem tudták sokáig tartani a féltelmetes szovjet támadást, kénytelenek voltak meghátrálni. A harc az éjszakába nyúlt, de még 5-én éjfélre felszabadult Erdőtarcsa is.

Az Erdőtarcsáért folytatott harcban az ellenségnek jelentős veszteséget okoztak a szovjet csapatok, és az elért sikert a lehető leggyorsabban használták ki. Ennek eredményeként a támadó harc másnapján – december 6-án – felszabadulhatott Verseg, Erdőkürt, Kálló és még néhány más község is.

A harc nagy hősiességet és hallatlan áldozatot követelt a szovjet hadsereg egységeitől és minden katonájától. Egy-egy község felszabadításáért indított támadásban sok szovjet katona vesztette életét és hullatta vérért.

A vitát lezárhatjuk, amelynek alapja nem községek közötti versengés, hanem a történelmi hűség keresése volt.

Az elmondottak bizonyítására és szemléltetésére a Nógrád megye felszabadításáért vívott harcok résztvevőjének, D. F. Lozának tanulmányaiból idézünk*:

A harctevékenység menete december 5-én

Ködös reggel volt. A harcosok és tisztek körében ünnepi hangulat uralkodott. A szovjet haza egyik nagyszerű ünnepét – az alkotmány napját köszöntötte, mely alaptörvénye a Szovjetunió népei testvéri családjának. Ezekben a reggeli órákban a katonák még egyszer elhatározták, hogy szétverik az ellenséget, bármilyen erős védelmet hozott is létre.

Kilenc óra 30 perc... És a ködös reggeli csendben egyszercsak felhangzott a „Katyusák” győzelmes zenéje. Ez volt a jel a tűz megnyitására. Úgy tűnt: megnyílt az ég és minden villám az ellenség fejére csap. A hatalmas erejű tüzérségi előkészítés 45 percig tartott.

A 2. Ukrán Front arcvonala középső részének csapatai 1944 október 5-én 10 óra 15 perckor megkezdték támadásukat. A 7. gárdahadsereg áttörve a németek védelmét Bajpuszta-Kartal vonalában a nap folyamán mintegy 4-5 km-t nyomult előre és az áttörést 10 km-re szélesítette ki.

A hitleristák az első védelmi vonalukban a tüzérségi tüztől jelentékeny veszteséget szenvedtek. A gyalogság pedig befejezte a tüzérség munkáját. A megsebesült, demoralizált németek fogságba estek. Százak hevertek holtan a lövészárkokban és a harcmezőn. A 25. gárda lövészhadtest csapatai Heréd felé törték előre.

Bármilyen veszteséget is szenvedett az ellenség a szovjet tüzérség tüztől, csapatai a második védelmi csoportosulásban (Heréd vonalában) képesek voltak továbbharcolni. A 25. gárda lövészhadtest csapatai azonban tűzüknek teljes ere-

+ Dimitrij Fjodorovics Loza: A szovjet csapatok felszabadító harcai Nógrád megyében, 1944 december. = Hadtörténeti Közlemények. 1967. 4. sz. 592-598. o.

jével ismét az ellenség állásaira vetették magukat. A támadás üteme azonban kezdett csökkenni. Ez azzal fenyegetett, hogy a 9. gárda gépesített hadtestet nem lehet a tervezett időben bevetni Nagykökényes vonalában.

Ezért a hadtestparancsnok, Volkov altábornagy 14 órakor saját kezdeményezésére segítségére sietett a 25. gárda lövészhadtestnek. A 9. gárdahadtest dandára megkapta a jelt a harcba lépésre.

A 30. lövészhadtest a 7. gárdahadsereg jobbszárnyán leküzdve az ellenség védelmét 12 órakor kijutott Versegtől délre 1 km-re eső terepszakaszra. Ebben a körzetben a fasiszták állásaikból visszavonulóban harcokocsikkal, rohamlövegekkel és páncélozott csapatszallító járművekkel erős ellenállást tanúsítottak. Ennek következményeként a támadás üteme itt is jelentősen lelassult.

Az 5. gárda harcokocsihadtest parancsnoka, Szavoljov vezérőrnagy 13 órakor jelt adott a dandárnak az áttörésbe való bevetésre. A hadtest egységei a megindulási terepszakasztól 500 méternyire – Turától északra – a korábban megjelölt menetvonalon haladtak.

Igy tehát a 6. gárda harcokocsihadsereg mindkét hadteste előnyomulóban volt, hogy befejezze a fasiszták védelmének áttörését Heréd–Verseg között.

A 9. gárda gépesített hadtest csapatainak támadási sávjában a helyzet a következőképpen alakult:

A hadtest élén – mint ismeretes – a 46. gárda harcokocsidandár haladt. A dandárparancsnok úgy döntött, hogy támadási irányában előrevetett osztagot különít ki egy harcokocsiszázad (parancsnoka Abramov gárdahadnagy) egy géppisztolyos század (parancsnoka Kucserov gárdafőhadnagy), egy műszaki szakasz és egy felderítő raj erővel. Az osztag parancsnoka az 1. gárda harcokocsizászlóalj parancsnokhelyettese, Loza gárdafőhadnagy – a jelen sorok írója volt. Az osztag azt a feladatot kapta, hogy semmisítse meg az ellenséget a lakott területeken és biztosítsa a dandár határozott előremozgását. Amennyiben erre az osztag ereje kevésnek bizonyulna, akkor foglaljon el és kapaszkodjon meg a kedvező terepszakaszon a főerők beérkezéséig és teremtsen ezzel kedvező feltételt azok harcba lépésére.

Mivel ezen a területen az ellenség védelme még elég erős volt, az osztagnak az első időszakban nem sikerült nagyobb távolságra elszakadni a dandár főerőtől.

Folytatva az előnyomulást az osztag először Herédre tört be. A község északnyugati részén lesben álló rohamlövegek és páncéltörő ágyúk tüzébe ütközött. A harcban Abramov gárdahadnagy százada hét harcokocsi és néhány sebesültet veszített.

A harcokocsi mögött haladó többi alegység, nem vesztegetve a drága időt, tüzükkel támogatták az előrevetett osztagot. Az ellenséget megsemmisítették és az osztag tovább tört előre Nagykökényes irányába.

A Nógrád megye határán Nagykökényesért lefolyt harc a következőkben jelentősen befolyásolta a 46. harcokocsidandár és az egész hadtest támadó tevékenységét. Az előrevetett osztag harcát még világos időben kezdték. A fasiszták Nagykökényes déli szélén igen kemény ellenállást tanúsítottak és megállították Abramov gárdahadnagy századának további előnyomulását.

A dandár parancsnoka – abból a célból, hogy még a sötétség beállta előtt megtörje az ellenséget ezen az erős ellenállási ponton és biztosítsa az előrevetett osztag további előnyomulását észak felé, az osztag segítségére küldte más

zászlóaljok harcokcsijainak egy részét. Ezek rövid idő múlva, a Nagykökényesen és a tőle délre lévő ellenséges tüzetszket megsemmisítettek. A dandárparancsnokság előtt azonban nem volt teljesen világos, hogy az Erdőtarcsára vezető út szabad-e? Ezért Mikho gárdaalezredes úgy határozott, hogy Nagykökényesre arcból csak egy előrevetett osztag menjen be. Az 1. gárda harcokcsizászlóaljat (parancsnoka Jakuskin gárdaszázados, a Szovjetunió hőse) és a 2. gárda harcokcsizászlóaljat (parancsnoka Scserbany gárfőhadnagy, a Szovjetunió hőse) balra fordította, hogy kerüljék meg a közseget és az ellenségre északnyugatról mérjenek csapást.

Az ellenség tudta, hogy ilyen időben (egész nap esett az eső) ezen a környéken az úton kívüli mozgás szinte lehetetlen, ezért a csapást délről az út mentén várta. Az imént említett manőver, a dandár nagyobb részével mért csapás teljesen váratlanul érte.

A harcokcsi alegységek a Nagykökényes előtti hídnál fedezékben lévő ellenség hátába kerültek. A csapás váratlanul érte a fasisztákat, akik feladták védelmi állásaikat. A brigád harcokcsijai – mindenekelőtt az előrevetett osztagé – szinte a visszavonuló ellenség sarkában vonultak be Nagykökényesre.

A fasiszták elkéseredetten védekeztek minden épületet.

Már félórai kemény harc után az előrevetett osztag elérte Nagykökényes északi szegélyét. Itt a dandárparancsnok azt az utasítást adta az osztag parancsnokának, hogy rendezze sorait, vételezzen löszert és csak ezután mozogjon előre Erdőtarcsa felé. Ez bizonyos idő elvesztésével járt együtt, mi viszont tudtuk, hogy az idővesztés ellenünk dolgozik. Minél tovább áll ugyanis egy helyen az előrevetett osztag, az az ellenség számára annál kedvezőbb – vissza tud vonulni és alkalmas terepszakaszon megszervezheti a védelmet.

Ennek tudatában elsőnek Iszajkin gárdahadnagy harcokcsizakaszát és a felderítő szakaszt töltöttük fel a legszükségesebbel. A feladat pontosítása után azonnal elindultak Erdőtarcsa felé. Ugyanakkor Ionov gárdahadnagy harcokcsizakaszát a Héhalom felé visszavonuló ellenséges erők maradványait üldözte. A németek egy kisebb alegysége Nagykökényesből az úton visszavonult Erdőtarcsa felé. Nagykökényestől 2 km-re északnyugatra az útkereszteződésnél Iszajkin gárdahadnagy harcokcsijai szétverték a németek nagy ellenállást tanúsító, három ágyúból és gyalogsággal megrakott hat gépkocsiból álló menetoszlopát. Ezzel szabaddá tették az utat Erdőtarcsa felé. A felderítők után rövidesen elindultak északi irányba az előrevetett osztag többi részei is.

Köröskörül ránk borult az esti csend. Szinte csodálatos volt, hogy a néhány perccel ezelőtt lezajlott megfeszített harc után most egy lövést sem lehetett hallani. A harcokcsizók és géppisztolyosok azonban óvatosak voltak. Tudták, hogy az ellenség bármely pillanatban a legváratlanabb irányból felbukkanhat. Mindig készen kellett lenni, hogy a fasisztákat szervezett tűzzel rövid idő alatt szétverjük.

A felderítő szakasz parancsnoka, Iszajkin gárdahadnagy időről időre jelentette: „Ellenséggel nem találkoztam, az utakon levő hidak épék, nincsenek aláaknázva”.

Ilyen körülmények között hamarabb kellett eljutni Erdőtarcsa közelébe. Ez a gyorsaság növelését követelte. Ennek azonban komoly akadálya volt a sötét éjszaka, valamint a viharos decemberi szél. Gyakran szemerkélt az eső.

A harcokcsivezető nem látott tovább az úton három-öt méternél.

A szeszélyes időjárás arra kényszerítette a harckocsiparancsnokokat, hogy kijöjjenek a harckocsi tornyából és a páncélos bal oldalára üljenek. Ez lehetővé tette, hogy jobban lássák az utat és biztosabban irányíthassák a vezetőt. Így az előrevetett osztag előrehaladásának gyorsasága valamivel megnőtt.

A rádióban felhangzott a felderítő járőr parancsnokának hangja:

– Elértem Erdőtarcsa déli szegélyét. A községben nyugalom van.

Az óramutató éjjel 11 órát jelzett. Iszajkin gárdaalhadnagy osztaga megállt, tovább figyelt és fülelt. Megvárta az előrevetett osztag főerőit.

Ilyen döntésre azért volt szükség, mert a felderítés egyébként felriasztotta volna a községben lévő ellenséget és az előrevetett osztagnak harcba kellett volna bocsátkozni vele. A harckocsizók nem kételkedtek abban, hogy a községben németek vannak. Az eddigi harcok tapasztalatai ugyanis azt mutatták, hogy a németek minden helység körül körkörös védelmet építettek ki. E szabály alól nem lehetett kivétel az előttük fekvő falu sem.

A harckocsikból és gyalogságból álló előrevetett osztag éjszakai varatlan csapása lehetővé tette, hogy az ellenségnek még egy ellenállási pontját elfoglaljuk. A községben lévő nyugalom azt mutatta, hogy a németeknek nem volt tudomása a felderítők érkezéséről. Csapataink rejtett tevékenységét olyan „kicsiség” segítette, mint a szél, amely az ellenség felől fújt. Az összes tényezők figyelembe vétele nélkül nem lehet győzelemre számítani.

Amint Abramov hadnagy harckocsizói és Kucserov gárdafőhadnagy géppisztolyosai elérték az előőrsöket, az előrevetett osztag parancsnoka utasítást adott a felderítőknek, hogy hang nélkül közelítsék meg a községet, derítsék fel alaposan, majd térjenek vissza kiindulási helyükre, hogy az osztaggal együtt rohamozzák meg Erdőtarcsát. Ez idő alatt Abramov harckocsiszázada készenlétben volt, hogy előrenyomuljon, ha netalán a kiküldött járőr tűzharcba keveredik az ellenséggel.

A felderítők és géppisztolyosok feladataikat rendkívül rövid idő alatt s úgy hajtották végre, hogy még egy száraz gally se recscent. A felderítők megállapították, hogy a községben van ellenség, s valószínű, hogy a házakban helyezkednek el. Az utcán csak egy járőr sétált fel s alá. Ez újólág megerősítette azt a korábbi feltevést, hogy az ellenségnek fogalma sincs a lejálott eseményekről, máskülönben ne a faluba, hanem az állásokban töltötték volna az időt.

A Nagykökényesnél végrehajtott bátor manőver és a visszavonuló ellenség szakadatlan üldözése tehát azt eredményezte, hogy az ellenség egyetlen katonája sem jutott északabbra, valamennyien megsemmisültek.

Ennek volt köszönhető, hogy az előrevetett osztagnak Erdőtarcsánál való megjelenése, majd az ezt követő támadása teljesen váratlanul érte a németeket.

Az előrevetett osztag parancsnoka rádión jelentette a helyzetet és elhatározását a dandárparancsnoknak. A parancsnok, Mikho gárdaalezredes engedélyt adott Erdőtarcsa meglepetésszerű megrohamozására. Ebben az időben az osztag minden tisztje a parancsnoki harckocsik körül tartózkodott. Röviden hangzott a harci parancs, amely a következő volt:

Abramov gárdahadnagy százada menetalkzatban maradv a Erdőtarcsa felé vezető úton nyomul előre. Tüzérségi és géppuskarözet csak előre és a szárnyak felé lönek.

Kucserov gárdafőhadnagy katonái gyalog követik a harckocsikat. A községbe való betörés után a harckocsik megszüntetik az ágyütüzet és csak géppuskával támogatják a fellejlődő geppisztolyosokat. A községet rohamozó alegységek ne álljanak meg, hanem gyorsan érjek el a falu északi részét és nyomuljonak előre Vanyarc irányába.

A feladatot azonnal ismertették az egész személyi állománnyal. Néhány perc múlva az alegység jelentette: kész a feladat végrehajtására.

A sötét éjszaka szétválasztotta az ellenteleket. Ott, Erdőtarcsán a semmit sem sejtő fasiszták, akiknek órái meg voltak számlálva. Itt pedig a községtől néhány száz méterre a még hallgatag tankok készen a vakmerő, határozott csapásra.

A szél, amely egyre erősödött, lütyülve száguldott a község háza és a telefondrótok között, s úgy tűnt, mintha csak a hitleristák temetési énekét fújná.

A rádió fejhallgatójában egyszer csak – mint a lövés – dörrent a parancsnok szava:

– Előre!

Az út egész hosszában feldübörögtek a motorok. A falu felé haladva a távolság rohamosan csökkent. Az éjszakában egymás után eldőrdültek az ágyúövések. Hangjukat a géppuskák és a gyalogság géppisztolyai erősítették, nyomjelző lövedékek tömegét küldve az ellenségre.

Megkezdődött a roham Erdőtarcsáért.

Abramov gárdahadnagy harckocsiszázada menetelakzatban az úton tört előre. Jobbról és balról Kucserov gárdafőhadnagy alegységének katonái haladtak, erős tüzet löve az ellenség felé.

Elfoglalták az első hazákat. Az ellenséget oly váratlanul érte az előrevetett osztag csapása, hogy a legkisebb ellenállást sem volt képes kifejteni. A fasiszták hiányos öltözetben – többen csupán egy szál fehérneműben ugráltak ki a házból és tűntek el az éjszakában. A kerítések mögött és távolabb a kertekben álltak az ellenség felszereléssel megrakott gépkocsijai és lánctalpas vontatói. A templomnál, a fák között hallgatagon vesztegelt a fasiszták két nagy rohamlövege.

Az ellenség egyes csoportjainak megsemmisítése nem sokáig váratolt magára – harckocsizóink és gyalogságunk a falu északnyugati széléhez törtek előre.

Az éjfél beköszöntésekor a falu teljes egészében a birtokunkban volt. Alegységeink beszüntették a tüzet. Újra csend borult a tájra.

Az előrevetett osztag parancsnoka jelentette a helyzetet a dandárparancsnoknak, akiktől azt az utasítást kapta, hogy nyomuljon előre két km-t Nagyuzsaszta irányában és ott várja meg a főerők beérkezését.

Egyszer csak az előrevetett osztag mögött néhány száz méterre hatalmas fákyaként égni kezdett egy szénakazal, majd kiszáradva a templom környékén ágyúlövések dördültek el.

Az történt, hogy az ellenség páncélosainak kezelői, akik az előbb otthagyták rohamlövegeiket, újra visszaszivárogtak és tüzzel fogadták a dandár előre mozgó harckocsijait.

Az ellenségnek ezt a maroknyi csoportját nagyon hamar felszámoltuk. A harckocsizóink által elkövetett hiba – nem rongálták meg az ellenség által elhagyott rohamlövegeket – egy harckocsink elvesztésébe és néhány katonánk megsebesülésébe került.

Az előrevetett osztag sikeres éjszakai rajtaütése eredményeképpen az ellenségtől két harcképes rohamlöveget, két nehézlöveget – vontatóval – és több teherautót zsákmányoltunk. emellett elfoglaltunk egy raktárt tele felszereléssel.

A 14. gárda motorkerékpáros zászlóalj – az élje tüzött feladatnak megfelelően – 5-én 16 óra 30 perckor elfoglalta Szirákot. Elpusztított 6 ellenséges katonát, megsemmisített egy löveget, 6 gépkocsit és egy páncélozott csapatszállító járművet.

A 46. gárda harckocsidandár 1944. december 5-én 8 harckocsit veszített és 30 ember sebesült meg, míg az ellenségnek mintegy 400 katonája és tiszte esett el, elvesztette három harckocsiját, tönkre ment 12 gépkocsija és hat különböző méretű lövege.

KISS SÁNDOR

Testük abban a földben pihen...

December elején B. P. G. az 1. gárda légideszanthadosztály felderítő egységének parancsnoka ezt a levelet írta feleségének Leningrádba:

„Drága Olja!

Néhány órára megpihentünk egy Szanda nevű magyar község felett a hegyekben, valamilyen romos vár környékén, ha ezt egyáltalán pihenésnek lehet nevezni. Ilyenkor úgy érzem, mintha melletted ülnék, s kicsit elbeszélgetnénk; rövid időre teljesen megszűnik minden körülöttem, csak te vagy. Azt hiszem, valamennyien így vagyunk veled, ebben a ránk kényszerített rombolásban ez a kis zug maradt meg bennünk egészen tisztán, amit úgy őrizgetünk, rejtegetünk, mint egy talizmánt. ha ez elveszik, minden elveszett, nélküle ebből a végtelen, öldöklő menetből, ami lassan, kiméretlenül mindent megmérgez bennünk, ha életben maradunk is, nem emberként, csak farkasként kerülhetünk ki

Itt vagy hát velem, ha akarom, összehunyorítom a szemem, érzem a combod melegét, akárha hozzám érnél, s egyszerűen látom Sztjopa okos, mosolygó szemét is, mint régebben számtalanszor, amikor félrehajtott fejjel nézte, látható örömmel az arcán, hogy szeretiük egymást. Mi hárman most is annyira összetartozunk, a földrészek, folyók, hegyek, völgyek és harcok nem állhatnak közénk, mi eavütt vagyunk. akár meg is simogathatnám Sztjopa buksi fejét, ha akarnám, Itt üldögélt mellettem akkor is, amikor azt a kis fabábut faragtam neki karácsonyra. Ha csak két percem volt, elővettem a hátizsákból a késemet, meg a gyökérdarabot, a ruhámra máris repkedtek a forrácsok, közben beszélgettem veled. – Ugye, Sztjopka megérted, most nem tudok neked venni semmit, de ez a bábu, meglátod, igazán helyre leány lesz, biztosan szeretni fogod. Az iskolába már együtt fogtok menni, hiszen én, tudod, nem kísérhetlek el. Anyura meg vigyázzál, ha már egyszer te vagy a férfi a háznál. A horaászásnak ugyan most semmi értelme, de azért néha csak menniél le a folvóra, ha kihalászod a vízből a széndarabokat, meg a fahulladékot, nem fogtok fájni otthon. Aztán majd viszek nektek egy nagy barna kenvertet, amikor haza megyek, degeszre tömjük a hasunkat, még az öreg maminkónak is adunk belőle.